

Sylwia Zacharz

"Wierna rzeka" : fragment rękopisu

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 25, 381

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYLWIA ZACHARZ

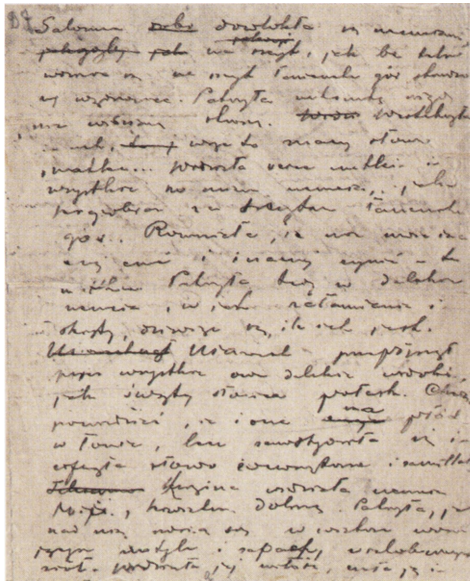
WIERNA RZEKA FRAGMENT REKOPISU

Wierna rzeka
papier, atrament czarny
20,5x16,2 cm
MNKI/Z/117

Fragment brulionu, jednej z najbardziej znanych powieści Stefana Żeromskiego – *Wiernej rzeki*. Autor opatrzył ją podtytułem „klechda” (wydanie z roku 1912, 1913, 1921), później zmienił podtytuł na „klechda domowa” (wydanie z roku 1925). Utwór miał być częścią cyklu powieści historycznych, opisujących dzieje XIX-wiecznej Polski.

U genezy *Wiernej rzeki* leży wydarzenie, które miało miejsce w 1863 roku, opowiedziała o nim Żeromskiemu ciotka, Józefata z Żeromskich Saska. Pisał o tym w liście Żeromski do kuzyna, wnuka Józefaty Stanisława Piołun-Noyszewskiego, ofiarowując mu swą powieść [...] *Chciałbym przestać Ci ostatnią swą powieść na tle Rudy osnutą, a z opowiadań ciotki Saskiej, Twojej Babki, poczerpniętą pt. „Wierna rzeka”*¹. Stąd pomysł pisarza na takowy podtytuł.

Zachowany rękopis rozpoczyna się on od słów *Salomea dowlokła się...*, które kończą rozdział XVI powieści. Jego unikatowość wynika z faktu, że jest on jedynym ocalonym fragmentem powieści.

Il. 1. Fragment rękopisu

Sylwia Zacharz

¹ S. Piołun-Noyszewski, *Stefan Żeromski. Dom, dzieciństwo i młodość*, Warszawa 1928, s. 361